

UMĚNÍ PRO VEŘEJNÝ PROSTOR PARDUBIC

POZDRAV NÁMĚSTKA PRO KULTURU

Jsem rád, že mohu několika slovy uvést nastíněné téma. Často si sami ani neuvědomujeme, jak důležitá je konkrétní podoba prostoru kolem nás. Tématu, které je zpracováno i ve Strategii pro kulturu a kreativitu, se ve spolupráci s Galerií města Pardubic a s odbory hlavního architekta a kultury věnujeme dlouhodobě. Tuto naši snahu ocenilo i Ministerstvo kultury, které významně přispělo na probíhající projekt, jehož cílem je mimo jiné vytvoření manuálu umístování uměleckých děl do veřejného prostoru. Rubrika v Radničním zpravodaji je cestou, jak téma umění a veřejného prostoru šířeji otevřít.

Jan Mazuch
náměstek primátora

POZVÁNKA

Na konec září (29. a 30. 9. 2021) GAMPA ve spolupráci s Východočeskou galerií, Východočeským muzeem a dalšími partnery připravuje sérii kulatých stolů, diskusí, komentované procházky a umělecké akce, jejichž společným jmenovatelem bude téma umění ve veřejném prostoru.

CO JE TO VEŘEJNÝ PROSTOR A UMĚNÍ KOLEM NÁS?

Vítáme vás u občasníku Galerie města Pardubic. Umění zde budeme ohledávat ze všech stran a úhlů, hledat jeho kořeny i budoucnost v Pardubicích a mluvit o něm s vámi i s kolegy z dalších kulturních institucí.

Zveme vás na dobrodružnou výpravu: chceme hledat způsoby, jak překonat mýty o současném umění i cestu k pochopení umění ve veřejném prostoru, jež má bezesporu mnoho podob a významů. **Vzhůru do města – ulice plné umění, jako téma tohoto čísla, už čekají!**

S JAKÝMI PODOBAMI VÝTVARNÉHO UMĚNÍ SE MŮŽEME V ULICÍCH MĚSTA POTKAT?

1. Pomník: vzpomínka na osobnost nebo událost

Osobní vzpomínky nám pomáhají utvářet si vztah k minulosti. To stejné platí i pro pomníky a památníky, které nám připomínají důležité osoby a situace dob minulých. O tom, kdy, proč, koho či co a jak upamatovávat, by měla být vedena veřejná diskuse a realizace výsledného díla by měla být předmětem veřejné soutěže. Dobré je mít rovněž na paměti, že tvaroslovím pomníku chceme promlouvat především ke generacím budoucím, nikoli současným.

2. Trvalé umění ve veřejném prostoru: socha, reliéf, ale i mobiliář

Umění ve veřejném prostoru nemusí vždy jen upamatovávat. Může být také funkčním prvkem veřejného prostoru: např. fontánou či průlezkou dětského hřiště.

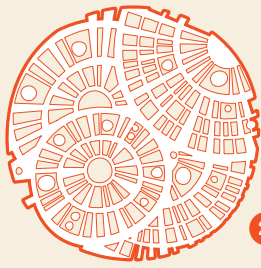

3. Dočasné umělecké intervence ve veřejném prostoru

Dočasné zásahy do veřejného prostoru bývají jakousi akupunkturou – léčebným, ozdravným či alespoň osvěžujícím vstupem. Odhalují často skryté příběhy, zkoumají naši pozornost a citlivost vůči méně viditelným či zcela neviditelným vrstvám města. Jsou jednou z možných cest, jak prozkoumávat potenciál míst a jejich výpovědi směrem k veřejnosti.

4. Každoroční festivaly a symposia, události

Ani se nenadějete a ulice, již jste zvyklí procházet, se jak kouzlem proměnila – objevila se tu socha, záhadný objekt, možná se zde pohybují i tanečníci, muzikanti a herci. Umělecké festivaly dokáží proměnit atmosféru města nebo jeho části. V minulosti probíhala výtvarná symposia Východočeské galerie v Pardubicích na zámeckých valech, v posledních letech se v ulicích můžete setkávat s díly vzniklými v rámci aktivit galerie Art Space NOV, GAMPA nebo spolku Offcity.

2. Abstraktní reliéf,
60.–70. léta 20. st.,
Palackého třída * reliéf

Ne u všech uměleckých děl ve veřejném prostoru je dnes znám autor nebo datace. Uměleckých děl vznikalo v době reálného socialismu hodně, většinou je však mohli tvořit jen oficiální autoři.

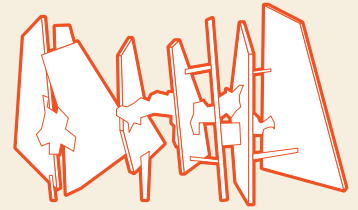
1. František Bálek, Jan Kašpar, 2016, třída Míru * pomník

Věděli jste, že aviatiku Janu Kašparovi byl dávno před rokem 2016 (již roku 1928) vystavěn pomník v místě jeho vzletu? Z místa původního osazení byl později přesunut a dnes ho najdeme na pardubickém nám. Dukelských hrdinů.

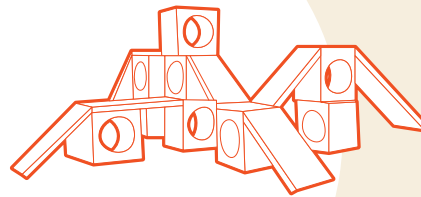
2. Bedřich Novotný, účelová plastika, 1972, prolézačka, ulice Družby, nezachováno * mobiliář

Tato krásná prolézačka už bohužel zanikla! Na druhou stranu ale existuje stále více míst, kde autorsky pojatá hřiště vznikají. Například dětské hřiště na nábreží Loučné v Litomyšli. Jeho autory jsou Dušan Zahoranský a Pavla Sceranková.

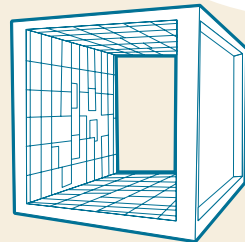
2. František Janoušek, Plachetnice, 1970, ulice Prodloužená * socha

Plastiku zhotovil sochař a malíř Vladimír Janoušek. Plachetnice spadá do období, kdy autor opustil tradiční materiály a tvořil převážně z kovu.

1. Ester Stocker: František Pavlík a boj o českou univerzitu v roce 1905, Brno Art Open, 2013, 49.1976986 N, 16.6078269 E

Objekt, jehož nedílnou součástí byl hudební doprovod – klavírní sonáta Leoše Janáčka, vznikl jako dočasné připomenutí jedné historické události. František Pavlík byl v Brně zabit německými policisty při shromáždění na podporu české univerzity.

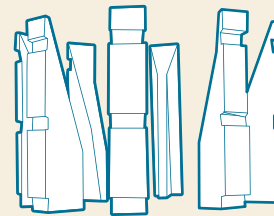
2. David Černý, Zastávka (Hostina obrů), 2005, Liberec, * socha • mobiliář, 50.7709753 N, 15.0593719 E

Zastávka má zpomalit jedno rušné liberecké místo. Připomíná dětství, je místem pro přemýšlení. Zátíší na desce stolu připomíná přerušenou hostinu, od které musela rodina bronzových obrů nečekaně odejít.

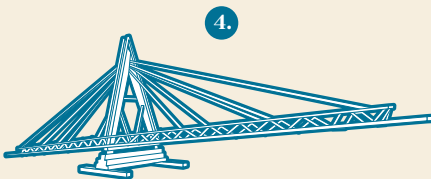
3. MAK!, Svodidla na vrchu Ládví, dočasná intervence projekt CIRCULUM 2020, GHMP, Praha, 50.1368911 N, 14.4625467 E

Architektonické studio MAK! instalaci použitých dálničních svodidel odkazují na megalitickou historii místa. Oblast v lesoparku se na půl roku proměnila v dějiště uměleckých performancí.

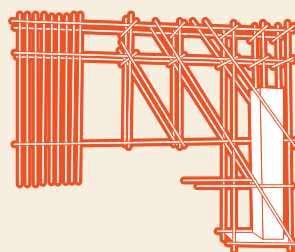
4. Jan Tyrpekl, Houpačka, Krnov, 2021, 50.0870747 N, 17.7001925 E

Až do konce září se můžete zhoupnout na největší houpačce v Česku, tak hurá na výlet.

4. Marek Rejent, Robert Smolík, Sympozium Umění a odpad, odpad a umění, Art Space NOV, 2018, nám. Republiky

S objekty vzniklými během tvůrčího symposia galerie Art Space NOV jste se v minulých letech mohli setkávat před divadlem a na některých dalších místech centra Pardubic. Po pěti letech tvůrčího zpracování odpadových materiálů se symposium letos poprvé zaměří na uměleckou práci s přírodninami.

3. Jan Dudešek, Místo paměti, 2020, Vrchlického nábreží

Dočasná instalace upomínala zmizelý jez u Automatických mlýnů, a to jak svým tvarem tak i zvukovým obsahem. Nahrávku jste si mohli poslechnout vždy po vstupu do uměleckého objektu. Zatímco jste poslouchali Dudeškovo vyprávění, před zrakem se vám odhalil méně tradiční pohled na druhý břeh řeky.

PŘEHLED TIPŮ NA LÉTO

Pardubicko

Environmentální sympozium Nature a výstava, Art Space NOV (září–říjen) » artspacenov.cz

LES – společenství pro pěstování, teorii a umění » www.institutuzkosti.cz

Milan Houser – Barva z kosmu, White Gallery Osík (13. 6.–26. 9.) » www.whitegallery.cz

Planeta CHAOS, místo v přírodě kde kvete kreativita a přátelství » www.planeta-chaos.cz

Hradecko

NUUK Kulturní sauna a osvěžovna, Hradec Králové (září) » www.saunanuuk.net

Vysočina

KRA-Kravín Rural Arts, Hranice u Malče (červen–srpen) » www.kra.land

Praha a Střední Čechy

M3 festival / Terapie města, Praha 6 a Praha 7 (červen–září) » www.festivalm3.cz

FARMSTUDIO OPEN – Výstava, hudba, film, oheň, Vysoká u Mělníka (23.–27. 9.) » www.farmstudio.cz

Severní Čechy

Sympozium v zahradách – Löblhof Artgrund – Staňkovice u Litoměřic (2.–8. 8.) » www.loblhof.cz

Letní seminář potulné univerzity přírody. Pocta Krušným horám, Thomasu Berrymu a domorodým kulturám, Nové Hamry (2.–8. 8.) » www.potulnauniverzita.cz

Land Art – zaniklá osada Königsmühle na Chomutovsku (6.–8. 8.) » www.konigsmuhle.cz

Západní Čechy

Povaleč – Letní festival ve Valči na Karlovarsku (5.–7. 8.) » www.povalec.cz

Artmill – Centre for Creative Sustainability, Miřenice na Plzeňsku (24.–29. 8.) » www.artmill.eu

Jižní Čechy

14. ročník Umění ve městě, České Budějovice, Hluboká nad Vltavou, Lipno nad Vltavou, Veselí nad Lužnicí, Vodňany, Volyně (červen–září) » www.umenivemeste.cz

Morava

Landscape festival, Krnov (11. 6.–30. 9.) » www.landscape-festival.cz

28. ročník Mikulovské výtvarné sympozium “dílna” (10. 7. – 7. 8.) » www.artmikulov.cz

Slepý pes, Ústsko v Bojkovicích (9.–14. 8.) » www.slepy-pes.cz

Bohemiae Rosae, Dědov u Javorníka (30. 9.) » www.bohemiaerosa.org

Databáze umění ve veřejném prostoru

Ostravské sochy – databáze uměleckých děl v architektuře a veřejném prostoru města Ostravy » www.ostravskesochoy.cz

Umění pro město – databáze uměleckých děl na veřejném prostranství Prahy, Galerie hlavního města Prahy www.umenipromesto.eu/katalog-um

Sochy a města – České umění 50.–80. let 20. století ve veřejném prostoru: evidence, průzkumy a restaurování » www.sochyamesta.cz

Vetřelci a volavky – databáze uměleckých děl 1948–1989 » www.vetrelciavolavky.cz

Kolektiv autorů: Tereza Nováková • Valentýna Šatrová • Šárka Zahálková • Josef Čevora • Jan Böhms. **Jakékoli podněty a zpětnou vazbu s radostí sbíráme na e-mailu:** info@gmpardubice.cz

Děkujeme: